

Konferencia az autonómiáról és a regionalizmusról

2014. 10. 26.

Október 25-én a marosvásárhelyi ifjúsági házban szervezett konferenciát az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács és a Székely Nemzeti Tanács. Az Autonómiatervezetek és regionalizmus a politikai képviselet asztalán címmel megszervezett eseményen romániai és külföldi meghívottak (kutatók és politikusok) vettek részt. Az RMDSZ és a Magyar Polgári Párt képviselői távolmaradtak a vitától.

Cseh Gábor, a konferencia házigazdája, az EMNT maroszséki elnöke köszöntőjében elmondta: nagy öröm számára, hogy a rendezvényre Marosvásárhelyen kerül sor, hiszen a székely város mindig kiemelt szerepet töltött be az erdélyi magyarság sorsának alakulásában. Sándor Krisztina, az EMNT ügyvezető elnöke köszöntötte az esemény résztvevőit, majd felhívta a figyelmet arra, hogy a szombati konferencia egy folyamat része, hiszen ehhez hasonló rendezvényre tavaly november már sor került Sepsiszentgyörgyön. Szilágyi Zsolt államelnökjelölt köszöntőbeszédében elmondta: sokan úgy érezhetik, a mindennapi politizálás mellőzi a szakmai háttérrel, a szakemberek pedig igyekeznek távolságot tartani a politikától. A kettő azonban – szakmaiság és politika – nem létezhet egymás nélkül, így az EMNT és az SZNT által szervezett konferenciának fontos szerepe van abban, hogy a politikum által hirdetett célok tudományos megvilágítást nyerjenek. „Amikor olyan jelentős strukturális változásokat hirdetünk, mint a föderalizáció, a politikai támogatáson túl arra is szükségünk van, hogy elképzeléseink szakmailag is alátámasztottak legyenek” – jelentette ki a Néppárt államelnökjelöltje.

A konferencia nyitóelőadását Dr. Bakk Miklós, politológus, a Babeş—Bolyai Tudományegyetem tanára tartotta, aki a dél-tiroli autonómiamodellről és az erdélyi autonómiatervezeteket hasonlította össze. „Az autonómiatervezetek folyamatos alakulásokat mennek keresztül, most azonban, hogy

mindhárom erdélyi tervezet nyilvános, lehetőség lenne a szakmai vitára” – kezdte mondandóját Dr. Bakk Miklós. Az erdélyi kutató hozzátette: az erdélyi autonómiatervezetek egyik közös pontja, hogy mindhárom hivatkozik – kisebb vagy nagyobb mértékben – a dél-tiroli autonómiára, így magától értetődő előbbi három összehasonlítása a külföldi példával. Amint az Bakk előadásából kiderült, míg az SZNT tervezete viszonylag kevés átvett elemet hordoz magában a dél-tiroli modellből, gyakran hivatkozik a dél-tiroli folyamatra. Az EMNT tervezetét mozaik-tervezetnek nevezte Bakk, aki elmondta: az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács egy általánosabb víziót fogalmaz meg, amikor autonómiáról beszél tervezetében. Az RMDSZ nemrég napvilágot látott törvénytervezete kapcsán Dr. Bakk Miklós elmondta: a Szövetség sokat merített a dél-tiroli autonómiamodellből, annak hatásköröket illető passzusait szinte szóról-szóra átvette, ez azonban nem jelenti azt, hogy román közegben használható tervezet jött létre. „Az RMDSZ törvénytervezete egy parlamenti vitára előkészített anyagnak tűnik, mely egy román parlamenti közegre volt szabva” – mondta előadása végén Dr. Bakk Miklós.

Dr. Bodó Barna politológus, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem tanára a romániai politikusok autonómiáról folytatott diskurzusait vizsgálta. A kutató elmondta: a román közéletben nincs egyensúlyban a román és magyar fél közötti, autonómiát érintő diskurzus. Dr. Bodó Barna ugyanakkor arra is rávilágított, hogy a román alkotmányban jelen van autonómia fogalma egyházi, oktatásügyi vagy önkormányzati kérdések kapcsán. Az előadás végén a Sapientia – EMTE tanára román politikusok kommunikációját vizsgálta, különös figyelmet fordítva az autonómiát érintő nyilatkozataikra.

Rolf Granlund az Aland-szigetéről érkezett Marosvásárhelyre. Az Aland's Framtid Párt vezetőtanácsának tagja ismertette az Aland-szigetek rövid történetét, gazdasági és szociális sajátosságait, valamint a helyi autonómia kivívásának történetét, annak működési elvét. Granlund beszélt arról is, hogy az Aland-szigeteken több száz éves hagyománya van az autonómiának, mégis mind a mai napig vannak az önrendelkezést ellenzők, s a Finn központi hatalommal szimpatizáló állampolgárok. „Hangosan és határozottan kell követelni az önrendelkezést. Mi ezt tettük, és ezt javasoljuk önöknek is” – zárta hozzászólását Granlund.

Szokoly Elek politikai elemző az autonómia időszerűségéről beszélt, valamint ő is kitért az önrendelkezésről folytatott román-magyar párbeszéd hiányára. Véleménye szerint csakis a román féllel közösen lehet megvalósítani az autonómiát, ehhez azonban – Szokoly véleménye szerint – még nem jött el a megfelelő pillanat.

Dr. Andrea Carteny történész, a Római Egyetem tanára magyarul kezdte előadását. A magyarul és románul is jól beszélő külföldi kutató a federalizmus intézményének történelmi áttekintésén túl, az autonómia fogalmának megjelenését is ismertette. Carteny hangsúlyozta a nemzeti közösségek közti párbeszéd fontosságát, valamint a közös történelmi múlt feldolgozásának nélkülözhetetlenségét.

Fodor Imre, Marosvásárhely volt polgármestere megköszönte a szervezőknek, hogy az autonómiakonferencia létrehozásával lehetőséget teremtettek arra, hogy az önrendelkezésről magas szakmai színvonalon értekezhessenek a hozzáértő kutatók és politikusok. „Vigyáznunk kell arra, hogy amit a székelységnek sikerül majd kivívnia, az ne csak a székelységnek legyen hasznos. Gondolnunk kell a szórványban élőkre is, akik bár nem egy tömbben élnek mindennapjaikat, ugyanúgy a magyar kultúra és a magyar közösség részesei” – mondta Fodor Imre.

Eva Bidania Ibargutxi, az Európai Szabad Szövetség politikai tanácsadója örömet fejezte ki annak kapcsán, hogy az EFA és az erdélyi magyarság között egyre szorosabb kapcsolat alakul ki. Ennek legnagyobb segítője az Erdélyi Magyar Néppárt, amely a konferencia szünetében tartott sajtótájékoztatón az EFA szervezetéhez való csatlakozási szándékát jelentette be. Az EFA politikai tanácsadója elmondta: a szervezetet közel 40 európai párt alkotja, melyek között különböző politikai nézeteket valló szervezetek vannak, de konkrét ügyek mentén szövetségeseikre lelnek egymásban. Az autonómiatörekvések kapcsán Eva Bidania Ibargutxi kijelentette: azok a román politikusok, akik az autonómiát Európa-ellenesnek nevezik, hazudnak, hiszen számos nemzetközi példa van az önrendelkezés sikeres működésére. „A román kormányzás erősen centralista jellege nem maradhat fenn örökké. 25 évvel a rendszerváltás után a decentralizációs folyamat új erőt kell

kapjon” – mondta az EFA politikusa, aki sok sikert kívánt Szilágyi Zsolt államelnökjelöltnek a közelgő választáson.

Smaranda Enache, a Pro Európa Liga társelnöke elmondta: bár a rendszerváltás óta Románia sok szempontból fejlődött, néhány lényeges területen semmilyen előrelépés nem történt. Ilyen területnek nevezte a romániai megyerendszert is, mely a Ceaușescu-diktatúra maradványaként – Enache szerint – az ország dinamikus fejlődésének egyik gátja. „Bár a román állam folyamatosan arra hivatkozik, hogy megtalálta a megoldást a kisebbségi kérdés megoldására, hiszen a nemzeti kisebbségek képviselői benn ülnek a román parlamentben, ez azonban a kisebbségi jogérvényesítés egy állomása csupán” – jelentette ki Enache. „A centralizmus ellehetetleníti a régiók egészséges fejlődését. Bár a Ceaușescu meghalt, a központosított államigazgatás mind a mai napig tart. A decentralizáció nélkülözhetetlen, ha élhetőbb jövőt akarunk gyermekeinknek” – mondta Smaranda Enache.

Adrian Szelmenczi, az ActiveWatch projektmenedzsere diszkriminációs kérdésekről tartott előadást, mely során konkrét esettanulmányokat is elemzett. Szelmenczi beszélt a nyelvhasználatot és a kisebbségek mindennapi életét befolyásoló nemzetközi egyezményekről is, valamint mindazokról a román jogi hiányosságokról, amelyek miatt mind a mai napig megoldatlan a magyar nyelvhasználat ügye.

Dr. Szilágyi Ferenc, a Partiumi Keresztény Egyetem tanára a Partium földrajzi és történelmi sajátosságairól beszélt, valamint az Érmelléken élő tömbmagyarság jogos autonómiaigényeiről. A regionalizmus gondolata nem újdonság Európában, s Románia is jobban járna a történelmi régiók szövetségével – derült ki Szilágyi előadásából.

Dr. Davyth Hicks, az Európai Nyelvi Egyenlőségért Hálózat főtitkára bejelentette: az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács is csatlakozott a hálózathoz, így ezentúl közösen küzdhetnek a romániai magyarság nyelvi jogainak érvényesítéséért. Hicks elmondta: az ELEN Európa számos országában jelen van, és örködni kívánnak a kisebbségek szabad nyelvhasználatára felett.

A konferencia zárásaként kerekasztal-beszélgetésre került sor. Az Autonómia és regionalizmus – a képviselet hatékonysága címmel megszervezett beszélgetésen, bár előzőleg meghívást kaptak, sem az RMDSZ, sem a Magyar Polgári Párt képviselői nem vettek részt. Szilágyi Zsolt államelnökjelölt, Toró T. Tibor, az Erdélyi Magyar Néppárt elnöke és Izsák Balázs, a Székely Nemzeti Tanács elnöke az autonómiatörekvések aktuális helyzetén túl egyéb aktuálpolitikai kérdésekről is beszéltek.